

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 99/03

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. mája 2003 predbežne prerokoval sťažnosť A. R., K., zastúpenej advokátom JUDr. V. S., K., vo veci porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice I z 12. mája 1997 č. k. 20 C 1140/96-37, rozsudkom Okresného súdu Košice I z 23. januára 2001 č. k. 19 C 611/00-40, rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 12. marca 2002 č. k. 13 Co 107/01-84 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. júla 2002 č. k. 5 Cdo 79/02 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. R. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. novembra 2002 doručená sťažnosť A. R., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. V. S., K., vo veci porušenia ochrany vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením

Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) z 12. mája 1997 č. k. 20 C 1140/96-37, rozsudkom okresného súdu z 23. januára 2001 č. k. 19 C 611/00-40, rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) z 12. marca 2002 č. k. 13 Co 107/01-84 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 25. júla 2002 č. k. 5 Cdo 79/02.

Sťažovateľka uviedla, že uznesením okresného súdu z 12. mája 1997 č. k. 20 C 1140/96-37 bol schválený zmier uzavretý medzi B. V. a Bytovým podnikom mesta Košice (ďalej len „BPMK“) v tom znení, že nájomníčkou bytu č. 35 na Kalinovskej ulici č. 2 v Košiciach je B. V. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 27. mája 1997.

Podľa názoru sťažovateľky uvedený, okresným súdom schválený zmier je absolútne neplatný, je „v evidentnom rozpore s hmotným i procesným právom“, pretože B. V. v čase schválenia zmiaru nemala k bytu sťažovateľky žiadny právne relevantný vzťah a zmier bol schválený bez vedomia a účasti tak pôvodného vlastníka bytu - mesta Košice, ako aj novej vlastníčky bytu - sťažovateľky, ktorá tento byt nadobudla na základe zmluvy o prevode vlastníctva bytu z 26. marca 1997 uzavretej s mestom Košice ako predávajúcim. Vklad vlastníckeho práva k predmetnému bytu do katastra nehnuteľností bol povolený 9. mája 1997 a podľa sťažovateľky aj z tejto skutočnosti vyplýva, že v čase uzavretia napadnutého „súdneho zmiaru BPMK nemohol byť účastníkom konania, pretože k prejednávanej veci nemal žiadny hmotnoprávny vzťah“.

Dňa 5. mája 2000 podala sťažovateľka na okresný súd žalobný návrh na zrušenie uznesenia okresného súdu z 12. mája 1997 č. k. 20 C 1140/96-37. Okresný súd rozsudkom z 23. januára 2001 č. k. 19 C 611/00-40 žalobu sťažovateľky zamietol, pričom vychádzal z právneho záveru, že osoby legitimované na podanie žaloby podľa § 99 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) sú pôvodní účastníci konania skončeného súdnym zmirom a pretože sťažovateľka nebola účastníčkou tohto konania, nemohla sa ani úspešne domáhať zrušenia napadnutého súdneho zmiaru.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podala sťažovateľka odvolanie. Krajský súd rozsudkom z 12. marca 2002 č. k. 13 Co 107/01-84 rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil a zároveň pripustil proti nemu dovolanie. Výrok o pripustení dovolania

odôvodnil tým, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, a to v otázke okruhu osôb legitimovaných na podanie žaloby na zrušenie uznesenia o schválení zmieru v zmysle ustanovenia § 99 ods. 3 OSP. Pri interpretácii tohto ustanovenia sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, že sťažovateľka nie je aktívne legitimovaná na podanie návrhu na zrušenie uznesenia o schválení zmieru, aj keby bol tento zmier podľa hmotného práva neplatný, pretože nebola účastníčkou konania, v ktorom došlo k jeho uzavretiu. Krajský súd zaujal stanovisko, že v zmysle ustanovenia § 99 OSP návrh na zrušenie uznesenia o schválení zmieru môže podať iba účastník konania, v ktorom došlo k uzavretiu zmieru, a to ten účastník, ktorý zmier sám uzavrel, prípadne jeho právny nástupca.

Rozsudok okresného súdu z 23. januára 2001 č. k. 19 C 611/00-40 v spojení s rozsudkom krajského súdu z 12. marca 2002 č. k. 13 Co 107/01-84 nadobudol právoplatnosť 9. mája 2002.

Proti rozsudku krajského súdu z 12. marca 2002 č. k. 13 Co 107/01-84 podala sťažovateľka dovolanie, v ktorom namietala nesprávne právne posúdenie veci v otázke jej aktívnej legitímácie domáhať sa zrušenia uznesenia o schválení zmieru. Vyslovila názor, že takýto návrh môže podať každý, kto preukáže na zrušení uznesenia o schválení zmieru naliehavý právny záujem. Poukazovala tiež na okolnosti majúce za následok neplatnosť schváleného zmieru podľa hmotného práva.

Najvyšší súd rozsudkom z 25. júla 2002 č. k. 5 Cdo 79/02 dovolanie sťažovateľky zamietol.

Sťažovateľka namieta, že všeobecné súdy uvedenými rozhodnutiami porušili jej základné ľudské práva a slobody upravené v čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru z nasledovných dôvodov:

„Z listinných dôkazov nachádzajúcich sa v uvádzaných spisoch všeobecných súdov je nepochybné, že sťažovateľka nadobudla vlastnícke právo k predmetnému bytu (vrátane spoluvlastníctva k spoločným častiam, spoločným zariadeniam bytu a pozemku) v súlade

s príslušnými ustanoveniami Obč. zák. zák. č. 182/1993 Z. z., zák. č. 162/1995 Z. z., v znení neskorších predpisov.

Splnenie všetkých zákonných podmienok k prevodu vlastníctva bytu bolo počas celého obdobia (od uzavretia zmluvy o nájme bytu až do právoplatnosti rozhodnutia č. V-4132/97 o povolení vkladu) preskúmané a potvrdené všetkými zainteresovanými účastníkmi tohoto procesu, t. j. BPMK, starostom mestskej časti Košice – Dargovských hrdinov, spoločnosťou Stavoprojekting a. s. Košice, mestom Košice a katastrálnym úradom Okresného úradu Košice IV.

Je taktiež nepochybné, že vklad vlastníckeho práva k bytu do katastra bol povolený dňa 9. 5. 1997 a uznesenie Okresného súdu Košice I z 12. 5. 1997 č. k. 20 C 1140/96 nadobudlo právoplatnosť dňa 27. 5. 1997. V čase uzavretia zmluvy BPMK nemohol byť účastníkom konania, pretože k prejednávanej veci nemal žiadny hmotnoprávny vzťah. BPMK napriek tomu so súhlasom súdu (!) uzavrel zmluvu aj keď dňa 12. 5. 1997 už evidentne nebol pasívne legitimovaným účastníkom.

Jednou zo základných podmienok schválenia súdneho zmluvy v zmysle § 99 ods. 1 OSP je, že obsahom súdneho zmluvy môžu byť iba také práva a povinnosti, ktorými môžu účastníci podľa hmotného práva disponovať. So zreteľom na zistený skutkový stav je jednoznačne preukázané, že BPMK odo dňa 9. 5. 1997 už nebol nositeľom takých subjektívnych práv, ktorými by v súlade s príslušnými ustanoveniami Obč. zák. mohol disponovať. S týmito právami mohla od 9. 5. 1997 disponovať výlučne sťažovateľka ako vlastníčka bytu.

Všeobecné súdy sa pri svojich úvahách o rozhodovaní o návrhu sťažovateľky na zrušenie uznesenia o schválení súdneho zmluvy mali v prvom rade vypoariadať s otázkou, či bolo vôbec možné takýto zmluvu uzavrieť a schváliť. Zistený skutkový stav a jeho právna kvalifikácia umožňuje predsa len jediný záver – súdny zmluvu uzavretý medzi B. V. a BPMK schválený súdom je ex tunc právnym úkonom absolútne neplatným. (...)

Všeobecné súdy však toto základné východisko pri posudzovaní celej záležitosti vôbec nebrali v úvahy a osvojili si názor právneho zástupcu B. V. (...), že podľa § 99 ods. 3 OSP (...) žalobu na zrušenie uznesenia o schválení zmluvy môže podať len taký účastník, ktorý sám zmluvu uzavrel. Takýto názor skutočne nepotrebuje žiadny komentár. Dikcia ust.

§ 99 ods. 3 OSP ani len implicitne nezakazuje a nevylučuje podanie návrhu na zrušenie uznesenia o schválení zmiaru aj inými osobami než účastníkmi pôvodného konania.

Všeobecné súdy si namiesto ignorácie platných noriem hmotného i procesného práva mali položiť a zodpovedať viaceré otázky. Ako je možné, že konanie o určenie nájomcu bytu sa uskutočnilo bez vedomia a účasti legitímneho vlastníka bytu? Prečo BPMK uzavrel zmier s B. V., keď zmluvu o nájme bytu č. 587/96 uzavrel so sťažovateľkou a nikdy túto zmluvu nespochybnil? Ako mohol súd schváliť zmier, keď podľa článku X ods. 3 kúpnej zmluvy z 26. 3. 1997, nadobudnutím vlastníctva bytu v zmysle tejto kúpnej zmluvy zaniká pôvodný nájom bytu, uzavretý medzi prenajímateľom (BPMK) a nájomcom (A. R.)? Ako sa teda môže brániť vlastník bytu proti iným osobám, ktoré bez jeho vedomia uzavrujú účelový nezákonný zmier, cieľom ktorého je v konečnom dôsledku zrušenie vlastníckeho práva sťažovateľky?

Všeobecné súdy pri svojom rozhodovaní úplne pozabudli už na úvodné ustanovenie § 1 OSP, v ktorom je občianske právo procesné prezentované ako záruka zákonných občianskych práv majetkových a osobných (s akcentom na SPRAVODLIVÚ ochranu práv a oprávnených záujmov účastníkov) a v ktorom sa premieta základné ľudské právo – právo na súdnu ochranu.

V tejto súvislosti mimoriadne pozoruhodne vyznieva názor Najvyššieho súdu SR, ktorý na str. 5 (posledný odsek) rozsudku 5 Cdo 79/02 o. i. uvádza, že v preskúmvanej veci je zmier záväzný len pre účastníkov konania. Jeho účinky sa teda nevzťahujú na osoby, ktoré neboli účastníkmi konania. Nie sú preto dôvodné obavy odvolateľky o ohrození jej vlastníckeho práva právoplatným uznesením o schválení zmiaru. Najvyšší súd na jednej strane uvádza a nepopiera, že schválený zmier má účinky právoplatného rozsudku, na strane druhej sa snaží celú situáciu trápne bagatelizovať tvrdením, že sťažovateľka nemusí mať žiadne obavy z ohrozenia jej vlastníckeho práva. Tu je potrebné uviesť, že schválený zmier sa priamo dotýka bytu sťažovateľky, nájomcom ktorého je B. V.! (...) Najvyšší súd akosi zabudol sťažovateľku upozorniť, že týmto súdnym zmiarom došlo až k takej absurdnej situácii, keď sťažovateľka je síce vlastníčkou bytu, ale B. V. je oprávnená tento byt užívať. Najvyšší súd mal teda sťažovateľke ozrejmiť, či svoj vlastný byt môže vôbec používať k bývaniu.

Najvyšší súd mal sťažovateľke vysvetliť zákonný obsah vlastníckeho práva vymedzený v § 123 Obč. zák., a to konkrétne dôsledky schváleného zmiernu na oprávnenie vlastníka byt užívať (ius utendi) a či toto čiastkové právo vlastníka bytu vôbec ešte existuje. (...)

Ako je už vyššie uvedené, sťažovateľka nadobudla vlastnícke právo k bytu v súlade s platnými právnymi predpismi, pričom jej nájomné ani vlastnícke právo nebolo zo strany BPMK ani mesta Košice nikdy spochybnené.

Znenie prvej vety čl. 20 ods. 1 ústavy, podľa metódy gramatického a logického výkladu i so zreteľom na jeho spojitosť s príslušnými ustanoveniami najmä Obč. zák., Obch. zák. a zákona o cenných papieroch, možno chápať ako ústavou garantované právo mať vlastníctvo vecí a majetok, t. j. aj majetkové a iné práva, a nerušene ho užívať. Druhá veta tohoto odseku vyhlasuje rovnosť vlastníckeho práva, zmyslom a funkčnou podstatou ktorej je nemožnosť, aby sloboda a práva ktoréhokoľvek vlastníka boli obmedzované alebo narušované inými osobami.

Zákonný obsah vlastníckeho práva tvorí súbor jednotlivých oprávnení (čiastkových práv) vymedzených v § 123 Obč. zák. Podľa neho vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním. Citovaným ustanovením Obč. zák. sa prostredníctvom objektívneho práva zabezpečuje pre vlastníka právna možnosť vec držať, užívať a disponovať ňou na základe vlastného rozhodovania, ktoré je nezávislé od prípadných pokusov niekoho iného rozhodovať o tej istej veci (v zmysle jej vlastníctva).

Objektívne vlastnícke právo teda obsahuje prvok výlučnosti, charakterizujúci právne postavenie vlastníka v nadväznosti na tú jeho schopnosť upravenú zákonom vylúčiť každého iného z pôsobenia na vec (jej ovládanie), inak povedané je výrazom vlastníckej suverenity vlastníka.

Neodmysliteľnou súčasťou ústavnej úpravy týkajúcej sa vlastníckeho práva je okrem už uvedených iných atribútov, aj rovnosť jeho ochrany. Vlastníckemu právu zabezpečuje rovnakú ochranu pre všetkých vlastníkov právny poriadok SR. V nadväznosti na čl. 20 ods. 1 umožňuje ústava v čl. 46 ods. 1 každému vlastníkovi domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva, teda i vlastníckeho práva na nezávislom a nestrannom súde.

V danom prípade došlo k absolútne neospravedliteľnému zásahu do práv sťažovateľky, pretože táto nemala žiadnu možnosť ovplyvniť priebeh konania. Keby konajúci súd neignoroval ust. § 103 OSP, musel by zistiť, že dňa 12. 5. 2002 už BPMK nemôže v žiadnom prípade byť účastníkom konania, nehovoriac o tom, že sťažovateľka mala byť účastníčkou konania od samého začiatku. Postupom okresného súdu došlo k takému zásahu do procesného postavenia sťažovateľky, ktorý znamenal absenciu ochrany základných práv a slobôd, na poskytovanie ktorej sú všeobecné súdy príslušné a povinné zároveň. Všeobecné súdy nie sú zodpovedné len za výklad a aplikáciu zákonov, ale sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd v zmysle čl. 144 a čl. 152 ods. 4 ústavy. To isté sa vzťahuje na postup všeobecných súdov v konaní o zrušenie uznesenia o schválení zmiery, v ktorom sťažovateľka bola z uvedených dôvodov nútená uplatniť svoj nárok v súlade s ust. § 99 ods. 3 OSP.

Jedine v rámci tohto konania bolo možné dosiahnuť, aby predmetný zmier (neplatnosť ktorého podľa hmotného práva by mohla slúžiť ako učebnicový vzor pre študentov práva) bol v celom rozsahu zrušený. Napriek tomu okresný, krajský i najvyšší súd úspešne nadviazali na nezmyselné protiprávne rozhodnutie Okresného súdu Košice I z 12. 5. 1997 č. k. 20 C 1140/96-37 a svoju pozornosť upriamili bez zreteľa na determinujúce okolnosti celej záležitosti na veľmi svojrázny až tragikomický výklad ustanovenia § 99 ods. 3 vo väzbe na ods. 1 OSP. (...)

Z uvedeného je vidieť, že postupom okresného súdu vo veci 20 C 1140/96 bolo porušené právo sťažovateľky vlastniť majetok, domáhať sa jeho ochrany a vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR. Postupom okresného súdu vo veci 19 C 611/00, Krajského súdu vo veci 13 Co 107/01 a najvyššieho súdu vo veci 5 Cdo 79/02 bolo porušené právo sťažovateľky na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojitosti s čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Článok 20 ods. 1 ústavy nielenže ustanovuje, že každý má právo vlastniť majetok, ale súčasne určuje, že vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnakú zákonnú ochranu. Ústavná zásada rovnakej ochrany vlastníckeho práva sa v občianskom súdnom konaní transformuje do zásady rovnosti účastníkov konania (čl. 47 ods. 3 ústavy) a vzťahuje sa na všetky materiálne a procesné zákony a na každého. Rovnosť pred súdom je len výrazom

rovnosti strán pred zákonom a rovnosť pred súdom je obsahom toho istého pojmu a značí rovné postavenie oboch procesných strán pri aplikácii hmotných i procesných predpisov ktorýmkoľvek súdom voči ktorémukol'vek účastníkovi konania. (...)

Sťažovateľka má za to, že svoje právo na zrušenie uznesenia o schválení súdneho zmieru uplatnila v súlade s podmienkami ustanovenými OSP. Okresný súd (a následne i krajský a najvyšší súd) tým, že nerozhodol o návrhu tak, ako ho o to sťažovateľka žiadala, neumožnil jej reálny prístup k súdnej ochrane a svojím postupom bez zavinenia sťažovateľky jej spôsobil zásah do procesnoprávneho postavenia so zásadnými účinkami pre jej hmotnoprávne postavenie pri výkone ústavou zaručeného vlastníckeho práva. (...)

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti sťažovateľka navrhuje, aby senát Ústavného súdu SR po prejednaní veci podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky vyniesol tento nález:

1. Okresný súd Košice I v konaní vo veci vedenej pod č. k. 20 C 1140/96 porušil právo A. R. domáhať sa ochrany vlastníckeho práva a vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresný súd Košice I v konaní vo veci vedenej pod č. k. 19 C 611/00, Krajský súd v Košiciach vo veci vedenej pod č. k. 13 Co 107/01 a Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vo veci vedenej pod č. k. 5 Cdo 79/02 porušili právo A. R. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Zrušuje rozsudok Okresného súdu Košice I z 23. 01. 2001 č. k. 19 C 611/00-40, rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 12. 03. 2002 č. k. 13 Co 107/01-84, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. 07. 2002 č. k. 5 Cdo 79/02 a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom pre odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01).

Predmetom sťažnosti je tvrdené porušenie práva sťažovateľky na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením okresného súdu z 12. mája 1997 č. k. 20 C 1140/96-37, postupom a rozsudkom okresného súdu z 23. januára 2001 č. k. 19 C 611/00-40, postupom a rozsudkom krajského súdu z 12. marca 2002 č. k. 13 Co 107/01-84 a postupom a rozsudkom najvyššieho súdu z 25. júla 2002 č. k. 5 Cdo 79/02.

K námietke porušenia čl. 20 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením okresného súdu z 12. mája 1997 č. k. 20 C 1140/96-37

Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie okresného súdu bolo ukončené uznesením okresného súdu z 12. mája 1997 č. k. 20 C 1140/96-37, ktoré podľa obsahu sťažnosti sťažovateľky nadobudlo právoplatnosť 27. mája 1997.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde jednou z podmienok prijatia sťažnosti na konanie pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy je podanie sťažnosti v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo

upovedomenia o inom zásahu, ktorým malo byť spôsobené namietané porušenie základného práva. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pričom zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03).

Predmetná sťažnosť z 29. októbra 2003 bola ústavnému súdu doručená 6. novembra 2002, teda po uplynutí dvojmesačnej lehoty ustanovenej zákonom pre tento druh konania pred ústavným súdom, preto v tejto časti bolo treba sťažnosť sťažovateľky odmietnuť ako oneskorene podanú v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka v sťažnosti neuviedla žiadnu skutočnosť, z ktorej by vyplývalo, že lehotu podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde treba počítať od neskoršieho času, než je čas, keď uznesenie okresného súdu z 12. mája 1997 č. k. 20 C 1140/96-37 nadobudlo právoplatnosť. Ďalej dodáva, že odo dňa, keď došlo k tvrdenému porušeniu základného práva a slobody vo vzťahu k uvedenému právoplatnému uzneseniu, sťažovateľka mala k dispozícii dostatočne dlhú lehotu na to, aby na ochranu svojich základných práv a slobôd využila ten právny prostriedok, ktorý jej ústava vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd priznávala do 31. decembra 2001.

K námietke porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozsudkom okresného súdu z 23. januára 2001 č. k. 19 C 611/00-40, postupom a rozsudkom krajského súdu z 12. marca 2002 č. k. 13 Co 107/01-84 a postupom a rozsudkom najvyššieho súdu z 25. júla 2002 č. k. 5 Cdo 79/02.

Sťažovateľka vo svojom podaní na ústavný súd namietala, že napriek tomu, že zmier, ktorý svojím uznesením č. k. 20 C 1140/96-37 z 12. mája 1997 schválil okresný súd je absolútne neplatný, je „v evidentnom rozpore s hmotným i procesným právom“, napriek tomu „okresný, krajský i najvyšší súd úspešne nadviazali na nezmyselné protiprávne rozhodnutie Okresného súdu Košice I z 12. 5. 1997 č. k. 20 C 1140/96-37 a svoju pozornosť upriamili bez zreteľa na determinujúce okolnosti celej záležitosti na veľmi svojrázny až tragikomický výklad ustanovenia § 99 ods. 3 vo väzbe na ods. 1 OSP“. Sťažovateľka teda

v podstate žiadala, aby ústavný súd preskúmal vecnú správnosť a právne posúdenie vykonaného dokazovania uvedeného v rozhodnutiach všeobecných súdov.

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ústavy (I. ÚS 13/01).

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka, ktorá bola kvalifikovane zastúpená pred všeobecnými súdmi, vo svojej sťažnosti neuviedla žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné usudzovať, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré obsahuje podrobné a vyčerpávajúce odôvodnenie, je postihnuté takými nedostatkami, ktoré by odôvodňovali záver o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a v konečnom dôsledku o porušení práva sťažovateľky na spravodlivý proces, tak ako to tvrdila vo svojej sťažnosti.

Z rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd po preskúmaní vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia vo vzťahu k tej otázke zásadného významu, pre ktorú pripustil odvolací súd dovolanie, dospel k záveru, že „aktívnu legitimáciu na podanie

návrhu na zrušenie uznesenia o schválení zmiery má účastník zmiery, teda ten účastník pôvodného konania, ktorý sám zmier uzavrel a ktorému jeho neplatnosťou bola spôsobená ujma na právach, prípadne jeho právny nástupca“, a ďalej dodal, že „žaloba o zrušenie uznesenia o schválení zmiery nie je určovacou žalobou v zmysle ustanovenia § 80 písm. c) O. s. p., preto aktívnu legitimáciu na jej podanie nemožno podmieňovať preukazovaním naliehavého právneho záujmu“. Najvyšší súd napokon zaujal stanovisko aj k tomu, že účinky schváleného zmiery podľa § 99 ods. 3 prvej vety OSP „sa teda nevzťahujú na osoby, ktoré neboli účastníkmi konania. Tieto osoby môžu uplatňovať svoje práva k veci, o ktorej bolo rozhodnuté, v inom konaní“ (možno dodať, že napr. v konaní o určenie vlastníctva), a tým zodpovedal otázku, ktorú položila sťažovateľka aj vo svojej sťažnosti: „Ako sa teda môže brániť vlastník bytu proti iným osobám, ktoré bez jeho vedomia uzavrú účelový nezákonný zmier, cieľom ktorého je v konečnom dôsledku zrušenie vlastníckeho práva sťažovateľky?“.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, resp. že tieto súdy nezohľadnili skutkové okolnosti, na ktoré sťažovateľka poukazovala, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa označených článkov ústavy a dohovoru, preto bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Okrem uvedeného ústavný súd ešte poznamenáva, že najvyšší súd skúmal v dovolacom konaní vecnú správnosť napadnutého rozsudku len vo vzťahu k tej otázke zásadného významu, pre ktorú pripustil krajský súd dovolanie, a nezaoberal sa aj otázkou platnosti schváleného zmiery podľa hmotného práva. Rovnako aj ústavný súd sa zameril iba na preskúmanie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu z aspektu, či toto rozhodnutie vo vzťahu, v ktorom bolo pripustené dovolanie, nebolo arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené. Pokiaľ ide o hmotnoprávne námietky sťažovateľky vo vzťahu k okresnému súdu a krajskému súdu, keďže v tomto ohľade rozhodnutia všeobecných súdov nadobudli právoplatnosť 9. mája 2002, námietky sťažovateľky aj v tejto časti treba považovať za oneskorene podané podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2003